

PATVIRTINTA
Šiaulių moksleivių namų
direktorius 2018 m. sausio 5 d.
įsakymu Nr. V 1-3
(Šiaulių menų mokyklos
direktorius 2019 m. rugsėjo 2 d.
įsakymu Nr. V 1-79 redakcija)

ŠIAULIŲ MENŲ MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Šiaulių menų mokykloje (toliau – Menų mokykla) tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-625, Psichologinės pagalbos teikimo aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. V-663, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204.

2. Aprašo paskirtis – padėti Menų mokyklos bendruomenei užtikrinti saugią ir sveiką, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką, teikiant psichologinę pagalbą (toliau – pagalba).

3. Asmenys, turintys teisę gauti pagalbą: mokiniai (vaikai), mokytojai, mokyklos darbuotojai.

4. Pagalbą teikia:

4.1. Pedagoginė psichologinė tarnyba (toliau – PPT) – mokiniams (vaikams);

4.2. Psichikos sveikatos centras (toliau – PSC) – mokytojams, švietimo įstaigos darbuotojams:

4.2.1. VŠĮ Centro pirminės sveikatos priežiūros centras, Vytauto g. 101, 77156 Šiauliai;

4.2.2. VŠĮ Dainų pirminės sveikatos priežiūros centras, Aido g. 18, 78242 Šiauliai.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas Menų mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5.4. Menų mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su Menų mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai. Mokiniai supažindinami užsiėmimų metu, jų tėvai – susirinkimuose, pedagogai – mokytojų tarybos posėdžiuose, kiti darbuotojai – susirinkimuose.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. *Yra šios smurto formos:*

6.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **Žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **Fizinės patyčios:** mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **Socialinės patyčios:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **Patyčios kibernetinėje erdvėje:** skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. **Patyčių dalyviai:**

6.3.1. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.3.2. besityčiojantysis – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.3.3. patyčias patiriantis suaugusysis – administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys;

6.3.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.4. **Prevencinė veikla** – planinių ir sisteminių priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis Menų mokyklos bendruomenės narių švietimo, informavimo, konsultavimo ir kitų priemonių;

6.5. **Patyčių intervencija** – Menų mokyklos direktoriaus, pavaduotojų, mokytojų ir kitų darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma;

6.6. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena – patyčių situacijos Menų mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Menų mokykloje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. darbuotojų prieš mokinius;

7.3. mokinių prieš darbuotojus;

7.4. darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, darbuotojus.

8. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA

9. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Menų mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, neformaliojo ugdymo organizatorius, mokytojai, o ją vykdo visi Menų mokyklos bendruomenės nariai.

10. Menų mokyklos direktorius yra atsakingas už aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio Menų mokyklos smurto ir patyčių prevencijos plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą.

11. Aprašo įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). Vykdyto grupės nariai kasmet:

11.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. apibendrina duomenis dėl Menų mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

11.3. naudodamiesi apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. teikia siūlymus direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, dėl Menų mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos klausimais;

11.5. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi mokytojas, išnaudojęs numatytas pagalbos priemones;

11.6. atlieka kitus apraše numatytus veiksmus.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

12. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais Menų mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas reaguoja nedelsdamas:

12.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias – nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi Menų mokyklos vidaus darbo tvarkos ir elgesio taisykles;

12.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), Menų mokyklos darbuotojus ar institucijas (pvz., Pedagoginę psichologinę tarnybą, policiją, greitąją pagalbą);

12.4. patyčių atvejį, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja Menų mokyklos raštinėje patyčių registracijos žurnale (1 priedas) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (2 priedas);

12.5. registracijos žurnalą pildo Menų mokyklos sekretorius.

13. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

13.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus, atvejį, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, patyčių registracijos žurnale (1 priedas) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (2 priedas).

14. Mokytojas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas);

14.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

14.5. kartojantis smurto ar patyčių situacijai, informaciją perduoda Vykdyto grupės nariams;

14.6. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį bei registruoja patyčių registracijos žurnale (1 priedas).

15. Vykdyto grupės narys, atsakingas už registracijos žurnalą, kasdien peržiūri užregistruotus patyčių atvejus, juos įvertina ir nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną:

15.1. perduoda atvejį analizuoti grupių, kolektyvų mokytojams, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

15.2. informuoja Menų mokyklos direktorių ir atvejo stebėseną deleguoja Vykdyto grupei, kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys;

15.3. inicijuoja Vykdyto grupės pasitarimą, atvejui aptarti ir situacijai įvertinti, veiksmų planui parengti.

16. Vykdyto grupė:

16.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupe, būreliu ar kt.), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

16.2. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) arba jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, nepavyksta sustabdyti smurto, patyčių, informuoja Menų mokyklos direktorių ir kreipiasi į policiją ir VTAS.

17. Direktorius, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

17.1. individualiai kalbasi su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

17.2. apie įvykusį smurto ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis dėl psichologinės pagalbos (į PSC ar PPT);

17.3. skriaudėją supažindina su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis;

17.4. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja Šiaulių miesto policiją, Vaikų teisių apsaugos skyrių, Pedagoginės psichologinės tarnybą, mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus).

18. Psichologinė pagalba Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba Menų mokykloje mokytojams, kitiems darbuotojams, smurtavusiems ar patyrusiems smurtą, teikiama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo momento.

19. Patyčias patiriantis mokinys ar patyčias stebintis, žinantis apie patyčias:

19.1. nedelsdamas informuoja (praneša žodžiu, parašo el. laišką info@menum.lt ar pan.) bet kurį Menų mokyklos darbuotoją, kuriuo pasitiki.

20. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie būrelyje, grupėje, kolektyve vykstančias patyčias:

20.1. nedelsdami informuoja būrelio, grupės, kolektyvo mokytoją ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku ar asmeniškai).

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Tvarkos aprašas aptiriamas būrelio, grupės, kolektyvo tėvų susirinkimo metu.

22. Aprašas skelbiamas Menų mokyklos internetinėje svetainėje.

PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F – fizinės patyčios
Ž – žodinės patyčios
K – kibernetinės patyčios
S – socialinės patyčios

M – mokinys
S – suaugęs Menų mokyklos bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis asmuo (M, S)	Pastabos

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Pranešimo data / Registracijos Nr.

ŠIAULIŲ MENŲ MOKYKLOS

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias?	
Kas pranešė apie patyčias?	
Kada įvyko patyčios (data, val.)?	
Kur įvyko patyčios?	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐	Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
☐	Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
☐	Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
☐	Kibernetinės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). Kiti pastebėjimai (rašyti).....
Ar yra žinoma, kad toks elgesys pasikartojantis?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, būrelis:	
Vaiko/-ų, <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, amžius, būrelis:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, būrelis:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Menų mokyklos mokytojo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veismų po įvykio planas su: (pildo mokytojai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Mokiniu, patyrusiu patyčias:	
Mokiniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjai, rūpintojais):	
Kitais Menų mokyklos darbuotojais:	
Kita (rašyti):	

ŠIAULIŲ MENŲ MOKYKLOS REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

